

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về xây dựng nền quốc phòng toàn dân đến giáo dục quốc phòng, an ninh

Vũ Công Thương*

*PGS. TS. Trường Đại học Sài Gòn

Received: 8/3/2024; Accepted: 18/3/2024; Published: 25/3/2024

Abstract: The Congresses of the Communist Party of Vietnam, especially the 12th and 13th Congresses, have decided the direction, goals and tasks of national development in the next 5 years. Among them, building an all-people national defense is an important content. Deeply grasping that spirit will be the basis for determining the direction and tasks of building an all-people national defense and firmly protecting the socialist Fatherland of Vietnam in the current period. The article presents some basic views of the Communist Party of Vietnam on building an all-people national defense and its implications for defense and security education for students today.

Keywords: National defense education, security, students, national defense.

1. Đặt vấn đề

Củng cố quốc phòng, an ninh (QP, AN), bảo vệ Tổ quốc là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước và nhân dân (ND) ta. Trong những năm qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước và sự nỗ lực của hệ thống chính trị, các cấp, các ngành và toàn dân, sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đã đạt được những thành tựu quan trọng. Trong đó, nổi bật là bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, tạo môi trường hòa bình, ổn định để phát triển đất nước. Đặc biệt, “Thế trận quốc phòng toàn dân (QPTD) gắn kết chặt chẽ với thế trận an ninh nhân dân (ANND) tiếp tục được tăng cường, củng cố, nhất là trên các địa bàn chiến lược quan trọng”.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quan điểm của ĐCS Việt Nam về xây dựng nền QPTD

2.1.1. Đảng Cộng sản (ĐCS) Việt Nam xác định tính tất yếu và vị trí đường lối, nhiệm vụ QP trong từng giai đoạn cách mạng

Trên cơ sở đường lối chung của cách mạng và đường lối phát triển kinh tế - xã hội đất nước, ĐCS Việt Nam đã đề ra đường lối nhiệm vụ chiến lược QP, các chủ trương, chính sách về QP cho từng thời kỳ, giai đoạn cách mạng như: Đường lối xây dựng nền QPTD; chiến tranh nhân dân; xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; chủ trương phát triển KHKT quân sự, phát triển công nghiệp QP. Đặc biệt, trước bối cảnh trong nước và thế giới hiện nay, ĐCS Việt Nam luôn nhất quán quan điểm: Củng cố QP, giữ vững AN quốc gia, ổn định chính trị, trật tự, an toàn xã hội và toàn

vẹn lãnh thổ là nhiệm vụ cơ yếu thường xuyên của Đảng, Nhà nước và của toàn dân. Gắn chặt nhiệm vụ QP với AN, nhiệm vụ đối ngoại trong nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc XHCN. Vừa đấu tranh ngăn ngừa và làm thất bại mọi âm mưu thủ đoạn chống phá của kẻ thù. Chống nguy cơ “nội sinh” trong quá trình xây dựng đất nước. Đồng thời, tranh thủ củng cố hòa bình, giữ vững ổn định, tạo môi trường thuận lợi cho sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc. Vừa phát triển kinh tế, vừa củng cố quốc phòng nhằm tăng cường tiềm lực sức mạnh của đất nước cả về chính trị, quân sự, kinh tế, văn hóa, KHKT... “Củng cố, tăng cường QP, AN. Xây dựng nền QPTD, nền ANND vững chắc; xây dựng lực lượng vũ trang ND cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, ưu tiên hiện đại hóa một số quân chủng, binh chủng, lực lượng”.

Trong bối cảnh đất nước đang đứng trước những thời cơ và thách thức đan xen, tình hình quốc tế, khu vực dự báo tiếp tục diễn biến phức tạp, khó lường, Đại hội XIII của Đảng khẳng định: “Củng cố QP, AN, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước, hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó QĐND và CAND là nòng cốt”. Điều này, tạo cơ sở quan trọng cho Đảng, Nhà nước, cả hệ thống chính trị, toàn dân và toàn quân quán triệt và thực hiện.

2.1.2. Nâng cao nhận thức, phát huy sức mạnh toàn dân, tăng cường tiềm lực QP, xây dựng thế trận QPTD vững chắc. Thường xuyên nêu cao cảnh giác, củng cố QP, AN, bảo vệ vững chắc sự nghiệp xây dựng CNXH

Xây dựng nền QPTD luôn được ĐCS Việt Nam chú trọng. Qua các kỳ Đại hội, quan điểm của Đảng về xây

dựng nền QPTD luôn được bổ sung, phát triển theo hướng ngày càng hoàn thiện, phù hợp với khả năng thực tế của đất nước và yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Điểm nổi bật của quan điểm đó là, “Xây dựng nền QPTD và AN ND vững mạnh toàn diện; bảo vệ vững chắc Tổ quốc, độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ; bảo vệ Đảng, Nhà nước, ND và chế độ xã hội chủ nghĩa; bảo vệ AN chính trị, AN kinh tế, AN tư tưởng văn hóa và AN xã hội; duy trì trật tự, kỷ cương, an toàn xã hội; giữ vững ổn định chính trị của đất nước, ngăn ngừa, đẩy lùi và làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá, thù địch, không để bị động, bất ngờ”. Đặc biệt, Đại hội XIII của Đảng đã nhấn mạnh: “Củng cố, tăng cường quốc phòng, bảo đảm AN quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội; kiên quyết, kiên trì đấu tranh bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia”. Chú trọng tuyên truyền, giáo dục nhằm nâng cao nhận thức của toàn dân về đường lối, quan điểm, yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Để phát huy tiềm lực sức mạnh chính trị tinh thần, ĐCS Việt Nam luôn quan tâm chăm lo củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, nòng cốt là liên minh công - nông và trí thức. Thực hiện đoàn kết rộng rãi các giai cấp, các dân tộc, các tôn giáo... gắn xây dựng khối đoàn kết toàn dân với chăm lo phát huy quyền làm chủ rộng rãi của ND trong mọi mặt đời sống xã hội. Xây dựng cơ sở chính trị vững mạnh, khắc phục tệ quan liêu, tham nhũng, tạo động lực lôi cuốn toàn dân tham gia các phong trào hành động cách mạng nhằm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đại hội lần thứ VII của Đảng chủ trương: “Củng cố nền QPTD và thế trận chiến tranh ND nhằm bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, ngăn chặn và làm thất bại mọi âm mưu, hành động phá hoại và xâm lược của kẻ thù là nhiệm vụ quan trọng của toàn dân, toàn quân, của cả hệ thống chính trị”. Tinh thần đó được tiếp tục bổ sung, phát triển qua các kỳ Đại hội lần thứ VIII, IX, X, XI. Nghị quyết Đại hội lần thứ XII đã khẳng định: “Phát huy mạnh mẽ sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, của cả hệ thống chính trị, tranh thủ tối đa sự đồng tình, ủng hộ của cộng đồng quốc tế, kiên quyết, kiên trì đấu tranh bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, bảo vệ Đảng, Nhà nước, ND và chế độ XHCN; bảo vệ công cuộc đổi mới, sự nghiệp CNH, HĐH, bảo vệ lợi ích quốc gia - dân tộc; bảo vệ nền văn hóa dân tộc; giữ vững môi trường hòa bình, ổn định chính trị, AN quốc gia, trật tự an toàn xã hội”. Đại hội XIII của Đảng đã khẳng

định cần phải: “Phát huy cao nhất sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, của cả hệ thống chính trị kết hợp với sức mạnh thời đại, tranh thủ tối đa sự đồng tình ủng hộ của cộng đồng quốc tế để bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân, chế độ XHCN...”. Đây là quan điểm, chủ trương thể hiện sâu sắc sự phát triển tư duy mới của Đảng đối với nhiệm vụ QP, bảo vệ Tổ quốc, là định hướng chiến lược để toàn Đảng, toàn dân và toàn quân tập trung triển khai thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ QP, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN trong tình hình mới.

Xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân (QPTD) là vấn đề hệ trọng, liên quan đến nhiều lĩnh vực. Xuất phát từ đường lối QPTD, chiến tranh ND của Đảng, thế trận QPTD là thế trận tổng hợp phải được xây dựng và từng bước hoàn thiện, nhằm đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ quốc phòng trong thời bình. Đồng thời, sẵn sàng chuyển hóa thành thế trận chiến tranh ND khi đất nước có chiến tranh. Để đạt được mục tiêu đó, vấn đề mấu chốt là phải phát huy được sức mạnh tổng hợp của toàn dân và mọi nguồn lực cho xây dựng thế trận, trong đó, nội lực là chủ yếu. Đại hội XIII của Đảng đã chủ trương “Tăng cường tiềm lực QP và AN; xây dựng và phát huy mạnh mẽ “thế trận lòng dân” trong nền QPTD và nền AN ND; xây dựng và củng cố vững chắc thế trận QPTD và thế trận AN nhân dân... Xây dựng Quân đội nhân dân, CAND cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại”. Bên cạnh việc phát huy sức mạnh toàn dân, cần thường xuyên nêu cao ý thức trách nhiệm và tinh thần cảnh giác trong thực hiện nhiệm vụ QP, AN, giữ vững ổn định chính trị, trật tự, an toàn xã hội, bảo vệ Tổ quốc và các thành quả cách mạng mà do sự lãnh đạo của ĐCS Việt Nam đã giành được.

Trong điều kiện toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế hiện nay, nhiệm vụ xây dựng nền QPTD cần phải kết hợp chặt chẽ sức mạnh bên trong với sức mạnh bên ngoài, sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại nhằm xây tạo sức mạnh tổng hợp lớn nhất. Đây là định hướng chính trị rất quan trọng của Đảng, đồng thời điều đó cũng đòi hỏi Nhà nước, các bộ, ban, ngành ở Trung ương, địa phương phải tích cực, chủ động hơn nữa trong triển khai đường lối, chính sách, chiến lược đối ngoại để khai thác có hiệu quả sức mạnh thời đại, tranh thủ tối đa sự đồng tình, ủng hộ của cộng đồng quốc tế trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

2.1.3. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước đối với xây dựng thế trận QPTD, đáp

ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc

Trong điều kiện đổi mới hiện nay, sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc nói chung, nhiệm vụ xây dựng thể trận QPTD của ND ta nói riêng có nhiều thuận lợi, song cũng gặp không ít khó khăn. Do vậy, để xây dựng thể trận QPTD vững chắc gắn với thể trận AN ND trong tổng thể nền QPTD và nền AN ND vững mạnh, đòi hỏi phải tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước.

2.1.4. Kết hợp chặt chẽ kinh tế, văn hóa, xã hội với QP, AN

Trong các kỳ đại hội trước, ĐCS Việt Nam đã xác định trong xây dựng nền QPTD phải kết hợp giữa kinh tế với QP, AN; QP, AN với kinh tế và đối ngoại. Đến Đại hội XII, ngoài việc chỉ rõ mối quan hệ giữa các yếu tố đó, Đảng còn coi văn hóa, xã hội là một trong những thành tố không thể thiếu được của sự kết hợp đó, cần phải “Kết hợp chặt chẽ kinh tế, văn hóa, xã hội với QP, AN với kinh tế, văn hóa, xã hội trong từng chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội... Kết hợp chặt chẽ giữa QP, AN và đối ngoại; tăng cường hợp tác quốc tế về QP, AN. Xây dựng “thể trận lòng dân”, tạo nền tảng vững chắc xây dựng nền QPTD và nền AN nhân dân”. Đại hội XIII của Đảng đã xác định rõ thêm việc phát triển kinh tế - xã hội là nhiệm vụ trung tâm, được ưu tiên, song không xem nhẹ nhiệm vụ củng cố QP, AN, bảo vệ Tổ quốc.

2.2. Các biện pháp giáo dục QP, AN cho SV

Để nâng cao chất lượng GDQP - AN cho SV đáp ứng yêu cầu của thực tiễn hiện nay, và góp phần thực hiện có hiệu quả Luật GDQP - AN đòi hỏi cần chú trọng thực hiện tốt một số biện pháp cơ bản là:

Thứ nhất, tiếp tục quán triệt và triển khai thực hiện tốt các quan điểm, chủ trương của Đảng, Nhà nước về QP - AN; tập trung làm chuyên sâu sắc về nhận thức, trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội, trước hết là cấp ủy đảng, chính quyền và của cán bộ, SV đối với GDQP, nâng cao ý thức trách nhiệm của tuổi trẻ, nâng cao trình độ về kiến thức QP, bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Thứ hai, tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng, BGH; sự phối hợp chặt chẽ, thống nhất giữa các tổ chức trong hệ thống chính trị của nhà trường, nhằm tạo sức mạnh tổng hợp trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành và tổ chức thực hiện GDQP - AN cho SV.

Thứ ba, tăng cường CSVC, thiết bị phục vụ dạy học. Đầu tư CSVC, những điều kiện cần thiết bảo đảm cho GDQP - AN là việc làm quan trọng. Vì vậy, các cơ sở giáo dục QP, AN cần phải từng bước xây dựng quy hoạch toàn diện về cơ sở hạ tầng, từng bước nâng cấp,

đầu tư thích đáng và hiện đại hóa cơ sở hạ tầng phục vụ tốt cho việc dạy và học môn QP, AN

Thứ tư, phát huy tính chủ động, tích cực tự học tập, tự rèn luyện của SV. Đây là giải pháp có ý nghĩa quyết định đến chất lượng, hiệu quả GDQP AN cho SV hiện nay. Bởi vì, SV là chủ thể của quá trình nhận thức, trực tiếp lĩnh hội, chuyển hóa tri thức chính trị, quân sự, QP thành nhận thức, tình cảm, niềm tin, ý chí quyết tâm thực hiện nhiệm vụ.

Thứ năm, các cơ sở GDĐH cần phối hợp chặt chẽ với các cơ sở GDQP - AN cho SV. Đây là một yêu cầu quan trọng, bởi lẽ hiện nay có một số cơ sở GDĐH không có khoa GDQP - AN riêng, mà hàng năm hợp đồng với trung tâm GDQP - AN để giảng dạy môn học cho SV. Vì vậy, các cơ sở GDĐH cần phối hợp chặt chẽ với cơ sở GDQP - AN để chỉ đạo và điều hành, tổ chức thực hiện tốt chương trình GDQP - AN cho SV trong các khâu như: Quản lý SV, KTĐG kết quả học tập, nội dung, hình thức, phương pháp tổ chức dạy học...

3. Kết luận

Quan điểm về xây dựng nền QPTD và bảo vệ Tổ quốc là bộ phận quan trọng trong hệ thống quan điểm, đường lối lãnh đạo cách mạng của Đảng, là “kim chỉ nam” cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy, quán triệt sâu sắc và tổ chức thực hiện thắng lợi những chủ trương, quan điểm của Đảng về xây dựng nền QPTD là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân. Trong đó, cần coi trọng giáo dục việc giáo dục QP, AN cho SV - lực lượng quan trọng nhằm góp phần giữ vững ổn định chính trị và môi trường hòa bình để xây dựng, phát triển đất nước trong điều kiện đổi mới hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số 52/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 về việc Ban hành chương trình GDQP và AN trong trường TCSP, CĐSP và cơ sở GDĐH*. Hà Nội
2. ĐCS Việt Nam (1991), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII*, Nxb Sự thật, Hà Nội.
3. ĐCS Việt Nam (2001), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb CTQG, Hà Nội.
4. ĐCS Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb CTQG, Hà Nội.
5. ĐCS Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
6. ĐCS Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG - Sự thật, Hà Nội.